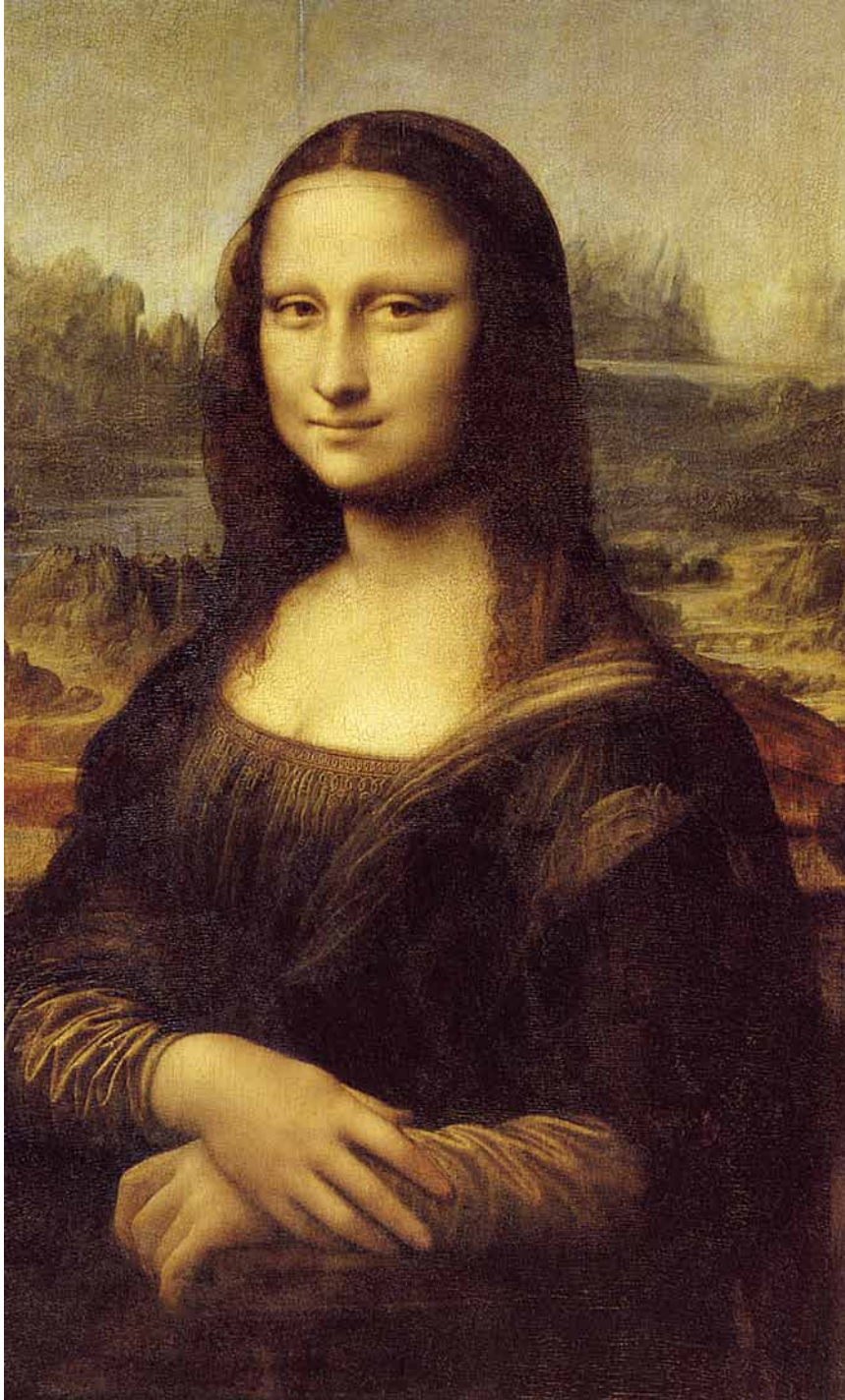

Leonardo da Vinci, *Mona Lisa* (1503–1519)

Ohje: Kaikki kirjoitustehtävät ovat tämän vihkon sivuilla 2–3. Osaan tehtävistä liittyy aineistoa, jota on hyödynnettävä tehtävänannon mukaan. Lue tehtävät, silmäile aineistot läpi ja valitse tehtävistä yksi. Tehtävät arvostellaan pistein 0–60. Kirjoita ehyt ja kielellisesti huoliteltu teksti. Sopiva pituus on 4–5 sivua. Tekstin tulee olla selvästi ja siististi kirjoitettu, mutta sitä ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi kuulakynällä tai musteella. Valmiit otsikot on lihavoitu. Muussa tapauksessa anna kirjoituksellesi oma otsikko. Merkitse kirjoitustehtävän numero otsikon eteen. Jos valitset aineistotehtävän, tekstisi pitää olla siten ehyt, että lukija voi ymmärtää tekstisi, vaikka ei tunnekaan aineistoa. Aineistotehtävissä tulee viitata aineistoon.

KIRJOITUSTEHTÄVÄT

1. Jotkut poliitikot, urheilijat ja muut julkisuuden henkilöt ovat katuneet ja pyytäneet julkisesti anteeksi sanojaan tai tekojaan. Pohdi anteeksipyyttämisen ja -antamisen merkitystä yhteiskunnallisena ja henkilökohtaisena tekona.
2. Onko kehosta tullut harrastus?
3. ”Pankit ovat ne kanavat ja valtimot, joita myöten veri juoksee ja joita ilman ei elämä ole mahdollinen ja jotka ensiksi on saatava kuntoon, jotta nykyaikainen elämä voisi päästä kulkemaan.” (J. K. Paasikivi 1923)

Miten pankit vaikuttavat nykyihmisen elämään?
4. Media kilpailee yleisöistä – millaisin seurauksin?
5. Kannattaako Suomessa yhä ryhtyä maanviljelijäksi?
6. **Siltä matkalta löysin itseni**
TAI
Sillä matkalla kadotin itseni
7. **Lähellä luontoa**

8. Leonardo da Vincin *Mona Lisasta* (s. 1) on tehty monia muunnelmia (s. 16). Pohdi niiden suhdetta alkuperäisteokseen.
9. Linnut ovat runoudessa yleisesti käytettyjä symboleja. Valitse ainakin kolme linturunoa (s. 4–5) ja tulkitse niitä.
10. Mitä Tove Janssonin *Muumilaakson marraskuu* -kirjan luku (s. 6–8) kertoo peloista ja niiden hallinnasta?
11. ”Kielten opiskelu on ajanhukkaa”, väittää Juhani Mykkänen kolumnissaan (s. 9). Oletko samaa mieltä?
12. Pohdi sivujen 10–11 uutisartikkeliä hyödyntäen, miten digitalisoituminen vaikuttaa kouluun ja oppimiseen.
13. Vuoden 2013 alussa voimaan tullut ajokorttiuudistus on saanut ristiriitaisen vastaanoton. Pohdi koko uudistuksen tarpeellisuutta käyttäen apuna Trafín tiedotetta (s. 12–13).
14. Tekniset keksinnöt joutuvat yhä nopeammin historian romukoppaan. Ota kantaa Kjell Westön ajatuksiin (s. 14–15).

*

AINEISTO TEHTÄVIIN 8–14

Leonardo da Vinci: <i>Mona Lisa</i>	1
Linturunoja.....	4–5
Tove Jansson: <i>Muumilaakson marraskuu</i> (3. luku).....	6–8
Juhani Mykkänen: <i>Kielten opiskelu on ajanhukkaa</i>	9
Marjukka Liiten: <i>Digivarustelu koulussa huippua, mutta käyttö ontuu</i>	10–11
Trafi: <i>Eläköön kaverit</i>	12–13
Kjell Westö: <i>Mitä meistä jää jäljelle?</i>	14–15
Muunnelmia <i>Mona Lisasta</i>	16

Huom.! Tekstien kieliasu on alkuperäisen julkaisun mukainen.

Leivo

Miks leivo lennät Suomehen
sä varhain kevähällä,
et viihdy, lintu riemuinen,
sä maalla lämpimällä?

Miks äänes soreasti soi
vaan Suomen taivaan alla,
ja vaikka puut ne vihannoi,
sä lennät korkealla?

”Sen tähden Suomeen kiiruhdan
ja lennän korkealla,
kun tahdon nähdä kauneimman
mä rannan taivaan alla.”

”Ja senpä vuoksi laulan ma,
kun kannel täällä soipi;
ei missään voi niin riemuta,
kun Suomessa vaan voipi.”

Aleksanteri Rahkonen (1867)

Joutsenlaulua

Ui merta ne unten,
päin utuista rantaa.
Niit’ aallot ne kantaa
kuin kuultoa lunten.

Pois, pois yli aavain
on polttava kaipuu.
Mut vain se, ken vaipuu,
se sävelet saa vain.

Mi helinä ikään
yl’ ulapan hiipi? —
Vain uupunut siipi,
vain mennyt ei-mikään.

Otto Manninen (1905)

Haukka

On tilaa taivahalla.
On äärtä yllä, alla.
Tuul’ viuhuu siivissäni mun
ja aurinko on mun.
Ei viha, ystävyys
mun luokseni voi kantaa,
ei talvi, kesä, syys
voi mitään mulle antaa;
mun on vain totuus ylhäinen,
jääkylmä, ikuinen.

Mun silmäni ei pettäneet
ma vaikka katsoin aurinkoon,
mun siipeni ei uupuneet
vaikk’ yli vuorten noussut oon.
Mun kotini on avaruus,
mun määräni on jumaluus.
Kun uuvun kerran, putoan,
ma korkealta putoan.

Aaro Hellaakoski (1921)

Tikanpolkka

Tikka päättään puuhun nakkaa,
muttei loukkaa,
koskei lakkaa,
vaikka jäistä kuusta hakkaa,
jotta koko kumpu kolkkaa
tikanpolkkaa
taikka
vaikka
silkka pilkka sakka rokka rikka
joka kukon kurkkuun poukkaa
eikä edes ensimmäistä
pitkää, pätkeä, umpijäistä
käppyräistä
soukkaa
toukkaa
koskaan moukan noukkaan koukkaa
viisivarvastikka.

Lauri Viita (1954)

Ajattelen merikotkaa
kalliolla maaten,
kun suuri varjo kulkee kasvojeni yli.
Lokki.

Risto Rasa, *Kulkurivarpunen* (1973)

Kalasääski
pesässään männyn latvuksessa.
Kuningas tähystää kruunustaan.

Risto Rasa, *Rantatiellä* (1980)

Vene viilsi
lahden ihon rikki,
heitti vesipatsaan
lokin lepokiven yli.

Naura, meriharakka.

Risto Rasa, *Rantatiellä* (1980)

Haukka syöksyy:
kuusikosta kuuluu
rääkäisy.

Peippo ensimmäisenä alkaa laulaa
aukean reunassa,
sitten kirvinen.
Harmaanruskea perhonen lentelee,
istuu kiville,
kurjenpolville, metsämansikan kukalle.
Aurinko lämmittää. Puissa suhisee.
On kesä.
Ampiainen pörähtää ohitse.

Risto Rasa, *Rantatiellä* (1980)

Töyhtöhyypät,
kukkivat kurjenmiekat:
rannassa on
ritarien kokous.

Risto Rasa, *Rantatiellä* (1980)

Eräänä marraskuisena torstaipäivänä sade lakkasi ja Vilijonkka päätti pestä ullakkokerroksen ikkunat. Hän lämmitti vettä keittiössä ja lirautti vähän saippuaa paljuun, ihan vähäsen vain, ja sitten hän kantoi pesusoikon yläkertaan, pani sen tuolille ja avasi ikkunan. Silloin ikkunanpuitteesta irtosi jokin pieni kapine ja putosi likelle Vilijonkan tassua. Se näytti pikkuiselta pumpulitupulta, mutta Vilijonkka huomasi oitis mikä se oli: inhottava kotelo, jonka sisällä oli kalvakka valkoinen toukka. Meni hän minne tahansa ja mitä hyvänsä hän tekikin, niin aina hänen piti joutua mönkivien ja matelevien ötököitten uhriksi, ne vaanivat häntä kaikkialla! Vilijonkka otti rievun käteensä ja huitaisi rivakasti toukan ikkunasta ja katseli miten se kieri pitkin kattoa, poukahti räystäällä ja katosi.

Inhottavaa, Vilijonkka kuiskasi ja puhdisti riepua. Hän nosti pesusoikon ikkunalaudalle ja kiipesi katolle pesemään ruutua ulkopuolelta.

Vilijonkalla oli huopatöppöset jalassa, ja heti kun hän astui märälle jyrkälle katolle, hän alkoi luisua taaksepäin. Hän ei edes ennättänyt pelästyä. Vilijonkan laiha hahmo horjahti etuperin, salamannopeasti. Päätä huimaavan sekunnin ajan hän kiisi vatsallaan pitkin kattoa, töppöset tömähitivät päin räystästä, ja siinä hän sitten makasi. Ja nyt Vilijonkka säikähti. Pelko ryömi varpaista kuonon nipukkaan ja karvasteli kurkussa musteen makuisena. Vilijonkka sulki silmänsä mutta näki maan kaukana alapuolella, ja hämmästys ja pelko salpasivat hänen leukapielensä niin ettei hän voinut edes huutaa.

Sitä paitsi ketäpä hän olisi huutanutkaan. Vilijonkka oli vihdoon ja viimein päässyt eroon koko suvustaan ja kaikista vaivalloisista tuttavista. Hänellä oli mielin määrin aikaa pitää huolta talostaan ja yksinäisyydestään ja putoilla katolta kaikessa rauhassa puutarhaan koppakuoriaisten ja sanoinkuvaamattomien toukkien sekaan.

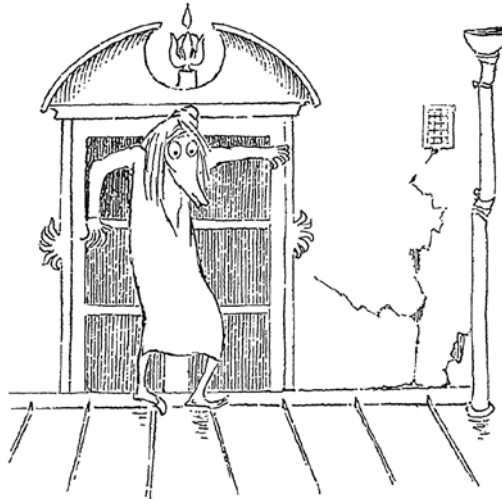
Vilijonkka teki tuskaisen yrityksen ryömiä ikkunaa kohti hapuillen käpälillään livettävää peltilevyä, mutta liukui taas takaperin ja kaikki oli entisellään. Avattu ikkuna paukkui tuulessa, puutarha suhisi, aika kului. Jokunen sadepisara napsahti peltikatolle.

Silloin Vilijonkka muisti ukkosenjohdattimen, joka vei talon toiselta puolelta ullakkokerrokseen. Hyvin hyvin hitaasti hän alkoi edetä pitkin räystästä, siirsi tuuman verran vasenta jalkaa, sitten oikeata, silmät umpeen nipistettyinä ja vatsa kattoa vasten litteänä hän ryömi ison talonsa ympäri ja ajatteli kaiken aikaa, että hänellä oli taipumusta huihauskohtauksiin, ja hän muisti miltä tuntuu kun huimaus alkaa. Nyt hän tunsu tassunsa hipaisevan ukkosenjohdatinta, hän takertui siihen henkensä edestä ja luisui hitaasti silmät ummessa toiseen kerrokseen, eikä maan ja taivaan välillä ollut mitään muuta kuin ohut rihma ja muuan rihman varassa kiikkuva vilijonkka.

Vilijonkka tavoitti kapean puureunuksen, joka kiersi ullakkokerrosta, hän ryömi reunukselle ja jäi siihen makaamaan hievahtamatta. Vähä vähältä hän kohottautui kontalleen, hän odotti kunnes polvien tutina hellitti, eikä hän mielestään ollut rahtustakaan naurettava. Sitten hän lähti etenemään, kasvot seinää päin, askelen kerrallaan. Ikkuna toisensa perästä oli kiinni. Kuono oli liian pitkä, se oli koko ajan tiellä, tukka riippui silmillä ja kutitti kuonoa; en saa aivastaa taikka menetän tasapainoni... En saa katsella en ajatella,

toisen huopatossun kantapää on likistynyt mutkalle, kukaan ei piittaa minusta, kureliivit ovat takertuneet johonkin ja minä hyvänsä kauheana hetkenä minä...

Sade alkoi taas. Vilijonkka avasi silmänsä ja näki viistosti olkansa yli äkkijyrkän katon ja räystään sen reunalla ja räystään takana putouksen tyhjyyteen, ja jalkoja alkoi taas vapistuttaa ja maailma kieppui, nyt alkoi huimaus. Se riuhtaisi hänet irti seinästä, puureunus kävi tassujen alla soukaksi kuin sirppi, ja yhden ainoan loputtoman silmänräpäyksen ajan

Vilijonkka kiisi läpi koko menneen vilijonkanelämänsä. Hitaasti, hitaasti hän alkoi kallistua takakenoon, loittoni seinän turvallisuudesta siihen kaltevaan asentoon, joka peruuttamattomasti edeltää putoamista, siihen hän jähmettyi toisen lyhyen ikuisuuden ajaksi ja vajosi taas seinustaa vasten.

Nyt ei ollut enää Vilijonkkaa, oli vain joku joka yritti likistyä olemattoman pieneksi ja päästä eteenpäin. Tuossa oli ikkuna. Tuuli oli painanut sen tiukasti kiinni. Ikkunanpuitteet olivat sileät ja tyhjät, niissä ei ollut edes pikkuruista naulaa. Vilijonkka kokeili hiusneulaa, mutta se taipui. Ikkunan takaa näkyi pesuvati ja saippuavesi ja riepu, palanen tyyntä, liikkumatonta arkipäivää, tavoittamaton maailma.

Riepu! Sehän oli jäänyt puristuksiin ikkunanpielten väliin... Vilijonkan sydän alkoi pompottaa – hän näki pienen rievunnipukan pilkistävän raosta, hän poimi sen hyppysiinsä, aivan varovaisesti, ja hän veti siitä hitaasti... Voi anna sen kestää, anna sen olla se uusi hieno riepu eikä se vanha... En ikinä enää säästä vanhoja pesurättejä, en säästä ikinä mitään, tästä pitäen rupean tuhlaamaan, lopetan siivoamisen, minä siivoan liiaksi, olen pikkusielu... Tänään minä lakkaan olemasta Vilijonkka, minusta tulee jotakin muuta... Näin Vilijonkka ajatteli, anellen, toivottomana, sillä tietenkään vilijonkasta ei koskaan voi tulla mitään muuta kuin vilijonkka.

Ja riepu kesti. Vähä vähältä ikkuna avautui, tuuli tarttui siihen ja läimäytti sen selälleen ja Vilijonkka heittäytyi päistikkaa huoneensa turviin, hän jäi makuulleen lattialle ja vatsassa kiersi, ympäri ympäri, ja Vilijonkalla oli hirveän paha olo.

Vilijonkan päällä kiikkui kattolamppu tuulessa, kaikki lampun tupsut huiskahtelivat täsmällisten välimatkojen päässä toisistaan, ja joka tupsun kärjessä keinui pieni helmi. Vilijonkka tähysti tupsuja kiinnostuneena ja ihmetteli ettei hän koskaan ennen ollut nähnyt niitä. Eikä hän liioin ollut ennen tiennyt, että silkivarjostin oli punainen, siinä oli hyvin kaunis punainen väri joka muistutti auringonlaskua. Kattokoukkukin oli ihan uuden ja kummallisen näköinen.

Nyt alkoi jo tuntua paremmalta. Vilijonkka rupesi pohtimaan miten merkillistä on, että kaikki mikä riippuu koukusta, tosiaankin edelleen riippuu alaspäin eikä johonkin muuhun suuntaan, ja mistä se mahtaa johtua. Koko huone oli muuttunut, kaikki oli uudenlaista. Vilijonkka meni peilin luo ja katseli kuvaansa. Puoli kuonoa oli naarmuilla ja tukka oli piikkisuora ja märkä. Silmät olivat uudenlaiset, ajatella että minulla on silmät joilla voi katsella, Vilijonkka tuumi ja mitenkä sekin oikein on mahdollista – näkeminen... ?

Vilijonkkaa alkoi viluttaa sade ja ajatus siitä, että hän oli pudonnut koko menneen elämänsä läpi yhden sekunnin aikana, ja hän päätti keittää kahvia. Mutta kun Vilijonkka avasi keittiön kaapin, hän huomasi ensi kertaa elämässään, että hänellä oli liian paljon astioita. Kamalan paljon kahvikuppeja. Aivan liian monta kulhoa ja paistivatia, ja pinoittain lautasia ja satoja kapineita joista voi syödä ja juoda, ja kaikki nämä vain yhden ainoan vilijonkan tarpeiksi. Kuka ne saisi hänen kuoltuaan?

– Enhän minä kuole ensinkään, Vilijonkka kuiskasi ja läjäytti kaapin kiinni. Hän juoksi olohuoneeseen, hän puikahteli huonekalujensa lomitse makuukamariin ja takaisin olohuoneeseen, hän juoksi salonkiin ja tempoi ikkunaverhot syrjään ja harppoi ullakolle, ja joka paikassa oli aivan yhtä hiljaista. Hän jätti ovet selkosen selälleen, hän avasi vaatekomeronsa ja näki sen nurkassa matkalaukkunsa, ja vihdoinkin hän tiesi mitä hänen oli tehtävä. Hän lähtisi kyläilemään. Hän halusi nähdä tuttavvia. Tuttavvia jotka juttelivat ja olivat mukavia ja juoksivat sisään ja ulos ja täyttivät päivän, niin ettei siihen mahtunut kamalia ajatuksia. Tuttavvia – mutta ei hemulia. Eikä Mymmeliä, Mymmeliä ei millään muotoa! Hän halusi tavata muumiperheen. Hänen olisi jo aika käydä tapaamassa muumi-peikon äitiä. Ja päätökset pitää tehdä oikeassa mielenvireessä ja mieluiten nopeasti, ettei vire mene ohi.

Vilijonkka otti matkalaukun kaapista ja pani sen pohjalle hopeamaljakon, hän antaisi sen muumimammalle. Hän kaatoi saippuaveden ikkunasta katolle ja sulki ikkunan. Hän kuivasi hiuksensa ja kiersi niihin papiljotit, ja sitten hän joi iltapäiväteetä. Talo rauhoittui ja oli taas kuten ennenkin. Kun Vilijonkka oli tiskannut teekuppinsa, hän otti hopeamaljakon matkalaukusta ja pani tilalle posliinivaasin. Hän sytytti kattolampun, sillä sade toi myötään varhaisen hämärän.

Mikähän minuun oikein meni, Vilijonkka ajatteli. Eihän tuo lampunvarjostin ole edes kunnolla punainen. Se on vähän ruskehtava. Mutta minä matkustan nyt joka tapauksessa.

Tove Jansson,
Muumilaakson marraskuu (1970)
Suom. Kaarina Helakisa

Kielten opiskelu on ajanhukkaa

MERKINTÖJÄ

Juhani Mykkänen juhani.mykkanen@hs.fi
Kirjoittaja on Nytin ja Radio Helsingin esimies.

Suomalaiset vaikuttajat puhuvat välillä joukolla pötyä. Niin kävi taas syyskuussa, kun Taloussanomat kysyi kymmeneltä päättäjältä, mitä he opiskelisivat, jos saisivat valita nyt uudelleen.

”Opiskelisin enemmän kieliä”, sanoi europarlamentaarikko Anneli Jäätteenmäki (kesk).

Suomen pankin entinen johtokuntalainen Sinikka Salo säesti: kieliä kannattaa lukea, jotta voi seurata eurokriisiä eri maiden tiedotusvälineistä.

SRV:n toimitusjohtajan Jukka Hienosen mielestä monipuolinen kielitaito on aina tarpeen eikä koskaan ”muusta pois”.

Ovat väärillä jäljillä, jokainen.

Yläkoulusta saakka olen kuullut viisailta opinto-ohjaajilta ja muilta aikuisilta, että kieliä ei voi koskaan opiskella liikaa. Työmarkkinat ja niin edelleen.

Nämä ovat höpöpuheita kahdesta syystä.

ENSISI: kielen opiskelu koulussa tuottaa vaatimattomia tuloksia, ja siksi se on hukattua aikaa.

Tämän todistavat arkikokemus ja muutama vuoden takainen Tilastokeskuksen tutkimus. Pakkoruotsista huolimatta vain neljä prosenttia suomalaisista katsoo käyttävänsä ruotsia sujuvasti. Saksaa, ranskaa ja italiaa suomalaiset osaavat mielestään käyttää lä-

hes ainoastaan ”tutuissa ja yksinkertaisissa tilanteissa”.

Siitä vain Der Spiegel käteen ja onkimaan syventäviä tietoja Euroopan pankkivalvontaunionista. Tutumpi tilanne lienee, että osaa tilata metrotiketin Alexanderplatzille ja spaghetti carbonaran. Ja hetkinen, nämähän ovat melkein samat suomeksi.

Käsi ylös, työnantaja, joka soitat heti hakijalle, kun bongaat tämän cv:stä kiinan alkeet ja kohtalaisen suullisen espanjan.

TOISEKSI: Jukka Hienonen, kieliin kuuluva aika nimenomaan on muusta pois.

Neljännes suomalaisista koululaisista – 15 000 lasta – valitsee vuosittain ylimääräisen A2-kielen peruskoulussa. Heistä kukin lukee kieltä noin 450 tuntia.

Kuvitellaan, hyvä lukija, että saisit nyt aikuisena 450 tuntia aikaa kehittää itseäsi kuten haluat. Aloittaisitko subjunktiivista ja gerundista?

Vaikka päättäisit opiskella kieliä, voisiko nykyään olla syytä vilkaista esimerkiksi jotain ohjelmointikieltä? Tai panostaa talouden kieleen, kuten kansantaloustieteeseen?

Ihan vaikka parikymmentä tuntia vain.

Tähän huudetaan, että onhan kielen opiskelu aina myös kulttuurin opiskelua. Vastataan, että kyllä, 450 tuntia eri kulttuurien opiskelua olisi kenelle vain mittaamattoman arvokasta.

Halu ymmärtää vaikkapa venäläistä itse-tuntoa on yksi asia. Ja se on eri asia kuin oppitunnin aluksi kasetilta soitettu *Kalinka*,

Kielten opiskeluun kulutettu aika nimenomaan on muusta pois.

jonka jälkeen mennäänkin sitten yksikön prepositionaaliin.

KERTAUKSENA: vierasta kieltä ei kannata opiskella kevein perustein, sillä tulokset ovat todennäköisesti heikot ja aika on pois muun oppimiselta.

Mutta. Aina kielten opiskelu ei ole idiotismia. Ilmiselvä poikkeus numero yksi on englantia.

Jos minun pitäisi valita, osaanko kuutta kieltä kohtalaisesti vai englantia erinomaisesti, valitsisin jälkimmäisen. Netin informaatio, maailmalla kohdatut ihmiset, käännetty kirjallisuus... Englanti on edelleen vaatimattomista yleisavaimista vähiten huono, ja siksi sen opiskelu maksaa itsensä takaisin ”riittävästi”. (Saa toki sanoa kymmenen vuoden päästä mandariiniksi, että olin väärässä.)

Jos jotain ei englanniksi saa, älypuhelimien Google Translate kääntää sen englanniksi, oli kyse sitten kirjoitetusta koreasta tai arabin puheesta. Niin banaalilta kuin tämä kuulostaakin, sillä on merkitystä.

TOINEN POIKKEUS on mikä tahansa muukin kieli, jota oikeasti osaa lukea ja puhua.

Koulussa kelpaa oppia kielen teoriaa, mutta lopulta on pyrittävä kielialueelle vaikka työntekijäksi tai vaihto-oppilaaksi. (Tätä mieltä olivat myös Taloussanomien haastatellut, joten ihan fiksua he sittenkin ovat.)

Toki oppimiseen tuhraantuu silloinkin sa-toja, jopa tuhansia tunteja. Mutta ulkomailla niiden vastineeksi kohtaa deklinaatioiden sijasta ihmisiä ja itsensä.

Tätä arvostaa jopa se mystinen työnantaja.

ITTE IRASSHAI. Toivotus on japania. Se tarkoittaa suurin piirtein, että mene ja tule takaisin.

Digivarustelu koulussa huippua, mutta käyttö ontuu

Suomalaiskoulujen tietotekninen varustelu on Euroopan kärkeä, mutta opetusikäyttö on jäänyt jälkeen.

Marjukka Liiten HS

”MUISTATTEKO jo omat iPad-numerot?” luokanopettaja **Anu Hillner** kysyy espoolaisessa Meritorin koulussa. Alkamassa on 3A-luokan englannin tunti.

Kahden luokan oppilaille jaettiin viikko sitten lainaksi mini-tabletit.

Jo nyt useimpien oppilaiden sormi vaeltaa näytöllä kuin kotoaan. Vain salasanojen ja tunnusten muistelu vie välillä aikansa. Englannin lisäksi digitaalisia sisältöjä testataan matematiikassa, äidinkielessä ja opetuksellisissa peleissä.

PIAN julkaistavan EU:n tilaaman 31 maan vertailun mukaan suomalaiskoulujen tietotekninen varustelutaso on Euroopan kärkimaiden tasolla, mutta opetusikäyttö on jäänyt pahasti jälkeen.

Datatykkeitä, kosketustauluja ja oppimisalustoja on suhteellisen paljon, mutta varsinkin peruskoulussa opettajat käyttävät niitä vähemmän kuin Euroopassa yleensä.

Myös suomalaisten oppilaiden käsitykset tietotekniikan hyödyistä opetuksessa ovat Euroopan alhaisimpia, kertoo opetusneuvos **Ella Kiesi** Opetushallituksesta.

KAHDEN suuren oppimateriaalikustantajan eli Sanoma Pron ja Otavan hallitsemissa markkinoilla pyrkivä Edukustannus järjesti vuosi sitten kilpailun, jolla se haiki testikoulua aineistolle.

”Sormella liikuttelu tuo uuden ulottuvuuden opiskeluun”, sanoo luokanopettaja **Anu Hillner**, joka neuvoo **Agnes Dos-Raccia**. Edessä istuu **Oona Nygård**, jonka mielestä tabletti on kätevä myös äidinkielessä eli kirjoittamisessa.

Yli sadan vastaajan joukosta erottuivat Meritorin opettajaparin **Anu Hillnerin** ja **Katri Konsti-Pitkäs**en perustelut saada aineisto testiin.

Jo viikon koekäytön jälkeen sisällöille tulee kritiikkiä.

”Nämä sisällöt ovat kyllä meillä aika tuttuja. Murtoluvuista ja ajasta ei ole oikein mitään”, sanoo matematiikkaan erikoistunut **Konsti-Pitkän**en.

Hän kaipaa haasteellisempia tehtäviä luokkansa ”pikku tutki-

joille”, jotka on valittu soveltuvuustestein.

”Sisällöntuotantomme laahaa jäljessä”, tunnustaa Edukustannuksen toimitusjohtaja **Jukka Vahtola**.

Eikö opettaja voisi itsekin valmistaa opetusmateriaalia verkkoon? ”Ei siihen ole oikein aikaa”, vastaa **Konsti-Pitkän**en.

Digitaalista aineistoa on ollut tarjolla isoillakin kustantamoilla jo pitkään. Etenkin opettajien materiaalista valtaosa osa on jo

myös sähköisenä, mutta oppikirjoista vasta muutama prosentti, kertoo kustannusjohtaja **Teuvo Sankila** Otavasta.

”Pelkkä laitehan ei ratkaise mitään. Osa oppilaistakin on vielä perinteisten menetelmien kannalla”, muistuttaa Sankila.

”SÄHKÖISYYS ei ole itsetarkoitus, mutta se voisi säästää opettajien aikaa rutiineilta ja auttaa eriyttämään opetusta eri tasoille”, sanoo johtaja **Mika Silvennoinen** Sanoma Prosta.

Suuri ongelma on kuntien ja koulujen perin vaihteleva valmius hyödyntää digitaalisia sisältöjä.

”Jonkun pitäisi ottaa johtajuus”, sanoo Silvennoinen.

”Pelkkä laitehan ei ratkaise mitään.”

Teuvo Sankila

SILVENNOINEN kaipaa yhtenäisyyttä laitteisiin ja järjestelmiin, jotta välttyttäisiin potilastietojärjestelmien kaltaisilta pulmilta.

Espoolaisen Meritorin kolmasluokkalaiset ovat ainakin toistaiseksi motivoituneita tablettien hyödyntäjiä.

Tehtävägeneraattori laukoo oppilaille uusia tehtäviä, joiden

vaikeusaste riippuu siitä, miten he ovat selviytyneet edellisistä. Suoritukset tallentuvat opettajan Majakka-toimintoon, ja digitaalisia kotiläksyjäkin voi tehdä. Tablettilit miellyttävät lapsia.

”Aika helppo tätä on käyttää ja tällä voi tehdä kaikkea kivaa. Englantia oppii hyvin, kun sitä voi samalla kuunnella”, sanoo **Oona Nygård**.

Hän on jo omaksunut kosketelun, vaikka kotona pitää vielä tyytyä tietokoneen näppäimiin.

» Sanoma Pro ja Helsingin Sanomat kuuluvat samaan Sanoma-konserniin.

TAUSTA

Norja, Hollanti ja Tanska kärjessä

”KYLLÄ se – käsin kirjoittaminen ylioppilaskokeissa – alkaa jo olla pedagoginen ongelma, kun oppilaat ovat tottuneet työskentelemään tietokoneella. Konekirjoitusmahdollisuus pitäisi järjestää, kuten Tanskassa on tehty”, toivoi opetusneuvos **Pirjo Sinko** Opetushallituksesta ylioppilas-kirjoitusten sähköistämistä HS:n haastattelussa. Mutta ei ihan eilen, vaan vuonna 2004.

Nyt, liki kymmenen vuoden kuluttua, on edetty siihen, ettei äidinkielen esseetä tarvitse enää kirjoittaa puhtaaksi kuulakärkikynällä, vaan lyijykynän jälkikin kelpaa.

KAAVAILUISSA on, että vuonna 2016 ainakin parissa yo-kokeessa hyödynnettäisiin tietokoneita, ja 2019 kaikissa kokeissa.

Aikoinaan Suomessa otettiin isoja askeleita kohti tietoyhteiskuntaa varustamalla kouluja laittein, mutta sittemmin kehitys pysähtyi ja koneet jäivät nurkkiin pölyttymään.

Ja vaikka uusia laitteitakin on hankittu, koulujen varustelutaso ja tietojärjestelmät ovat yhä varsin kirjavia.

Tuoreen vertailun mukaan hyviä esimerkkimaita ovat Norja, Hollanti ja Tanska, jossa on menossa 130 miljoonan euron tukiohjelma kunnille.

Suomessa on määrä ottaa käyttöön uudet opetussuunnitelmat kaikilla luokka-asteilla niin peruskoulussa kuin lukiossa 2016.

Kaikkiaan aineisiin kaavaillaan myös tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä.

Opetushallitus aikoo asettaa Digitaalisen oppimisen neuvottelukunnan, joka muun muassa ohjeistaisi opettajien koulutusta ja edistäisi sähköisten aineistojen yhdenvertaista saatavuutta.

Marjukka Liiten

Helsingin Sanomat 11.2.2013

**KULJETTAJAOPETUS
JA -TUTKINNOT
UUDISTUVAT
19.1.2013.**

ELÄKÖÖN KAVERIT

PIDÄ ITSESI JA KAVERISI HENGISSÄ LIIKENTEESSÄ.

**Vastuullisena kuskina ajat turvallisemmin.
Uudistettu kuljettajaopetus ja -tutkinto
tekevät sen sinulle helpommaksi.**

Lue lisää uudistuksesta www.trafi.fi/ajokorttiuudistus

Trafi J401

TraFi

autokoululiitto

POLIISI

Ajovarma

<http://www.trafi.fi/filebank/a/1353485378/d27c93d24360af4076bc477971762aa3/10765-Trafi_elakoon_kaverit_A3_netti_SF.pdf>.
Luettu 13.2.2013.

Henkilöauton ajokortin kuljettajaopetus uudistui

Uusi kolmivaiheinen kuljettajaopetusmalli otettiin käyttöön 19.1.2013. Se lisäsi ajo-opetuksen määrää entisestä opetusmallista. Kolmivaiheinen kuljettajaopetus jaetaan toisiinsa kytkeytyviin vaiheisiin: perusvaihe, harjoitteluvaihe ja syventävä vaihe. Perusvaihe vastaa entisen mallin mukaista ensimmäistä vaihetta.

Opetuksen pääpaino on perusvaiheessa, jonka jälkeen seuraa kuljettajantutkinto. Myönnetty ajo-oikeus oikeuttaa siirtymään harjoitteluvaiheeseen, jonka jälkeen suoritetaan kuljettajaopetuksen päättävä syventävä vaihe. Ensimmäisen ja viimeisen vaiheen väli on vähintään kolme kuukautta, mutta pitkäaikaisen ajokortin saa aikaisintaan vuoden kuluttua kuljettajantutkinnosta. Harjoittelu- ja syventävävaihe on suoritettava kahden vuoden kuluessa lyhytaikaisen kortin saamisesta.

Opetuksen voi aloittaa, kun oppilas on täyttänyt 17 vuotta, mutta kortin voi suorittaa vasta täytettyään 18 vuotta.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on saada oppilaat ymmärtämään oma roolinsa vastuullisena kuljettajana.

Opetuksen vaiheet

Perusvaiheessa teoriaopetusta on vähintään 19 tuntia ja ajo-opetusta vähintään 18 tuntia. Perusvaihe päättyy hyväksytyn kuljettajantutkinnon suorittamiseen ja sen jälkeen saa lyhytaikaisen ajokortin.

Harjoitteluvaiheeseen sisältyy itsenäistä opiskelua ja ajoharjoittelua sekä palautejakso autokoulussa, johon kuuluu 1 tunti teoriaopetusta ja 2 tuntia ajo-opetusta.

Syventävässä vaiheessa kehitetään perusvaiheen opetuksessa ja harjoitteluvaiheessa hankittuja tietoja ja taitoja. Siinä myös lisätään valmiuksia ajaa vaikeissa olosuhteissa, tunnistaa ja välttää vaaratilanteita sekä ottaa huomioon ympäristövaikutuksia. Syventävässä vaiheessa sekä teoriaopetusta että ajo-opetusta on 4 tuntia.

B-luokan syventävän vaiheen opetuksen voi aloittaa aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ajokoe on hyväksytty. Myös harjoitteluvaiheen palautejakson opetus pitää olla saatu.

Opetus opetusluvalla

Opetuslupa on voimassa kaksi vuotta ja sen myöntää poliisi. Opetuslupan voi saada henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva 25 vuotta täyttänyt henkilö, jolla on ollut B-luokan ajokortti vähintään kolme vuotta. Ennen luvan myöntämistä luvan hakijan on suoritettava opetuslupaopettajan teoriakoe. Opetuslupa on merkittävä ajoneuvo on hyväksyttävä muutostarkastuksessa opetusajoneuvoksi.

Opetusluvalla opetettaessa vaadittavat tuntimäärät ovat pääosin samat kuin autokouluissa annettavassa opetuksessa.

Perusvaihe alkaa kuitenkin 3 teoriaoppituntia ja 1 ajotunnin käsittävällä valmennusjaksolla autokoulussa, johon sekä oppilas että opetuslupaopettaja osallistuvat. Lisäksi autokoulussa suoritetaan 1 ajotunnin mittainen arviointiajo ja 2 tunnin mittainen vaikeissa olosuhteissa ajo. Opetuksesta saatu todistus on pidettävä mukana ajo-opetuksessa ja vaadittaessa esitettävä poliisille.

Harjoittelu ja syventävän vaiheen opetukset käydään yleensä autokoulussa.

Mitä meistä jää jäljelle?

En ole teknologialle vihamielinen luddiitti. En ole teknologiafriikki. Kuulun suureen keskiryhmään: kun jättiyritykset kehittävät uusia formaattejaan ja markkinakoneisto tuputtaa niitä, murahtelen joskus väsyneesti mutta otan, ennemmin tai myöhemmin, ne kuitenkin kiltisti käyttöön.

CD-levyihin ei koskaan syntynyt samanlaista tunnesidettä kuin vinyyleihin, ja voin hyvin hankkia musiikkia netistä *access*- eikä *ownership*-periaatteella, pääasia että hyvä musiikki on olemassa. VHS:stä DVD-formaattiin siirtyminen oli aikoinaan vaivatonta, mutta elokuvan katsominen kännykästä on minusta loukkaus elokuvantekijöitä kohtaan. Tietokoneen käyttöjärjestelmäkin vaihtuu säännöllisin väliajoin – herra Gatesin systeemithan on rakennettu niin että on pakko vaihtaa. USB-tikku on loistava keksintö, mutta mitä tapahtui WAPille, josta kaikki puhuivat vajaa kymmenen vuotta sitten?

Toisinaan minuun iskee epäily: Voiko kulttuuri, joka kuluttaa formaatteja näin hengästyneeseen tahtiin olla terve? Ja miten on ihmiskunnan muistin, arkistojen, laita? Onko meillä homma hallussa vai onko mopo jo karannut käsistä? Teknologian saloihin vihkiytyneet ystäväni tapasivat hymyillä minulle hyvätah-
toisesti, kuin lapselle. He muistuttivat minua siitä, että elämme tietoyhteiskunnassa: tietoa on enemmän kuin koskaan ennen ja tottakai tiedosta pidetään huolta, he sanoivat. Uskoin heitä.

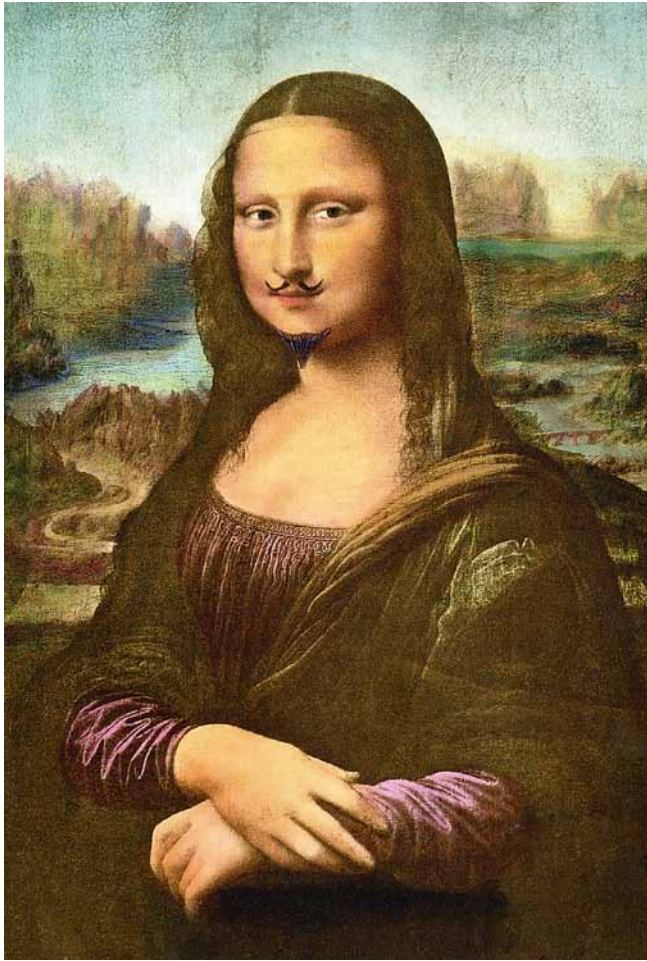
Viime aikoina olen kuitenkin törmännyt hätkähdyttäviin artikkeleihin. Jenkkien avaruustutkimuslaitos NASA oli lähettänyt Viking-nimisen luotaimen Marsiin vuonna 1976. Vuonna 1999 NASA huomasi, ettei kukaan pystynyt selvittämään ko. projektin

magneettinauhojen sisältöä: kaikki, jotka tunsivat vuonna 1976 käytetyn formaatin, olivat joko eläkkeellä tai kuolleita. Kolmasosa nauhojen informaatiosta pystyttiin pelastamaan, mutta vain sen ansiosta, että tuo kolmasosa oli dokumentoitu paperille. Wired-lehti antoi vuosi sitten toisen, vastaavan esimerkin: erään tutkimuslaitoksen työntekijät joutuivat työskentelemään kaksi vuotta pelastaakseen sääsatelliittien keräämiä, vain 20 vuotta vanhoja ja ilmastomuutosta tutkiville tahoille tärkeitä tietoja.

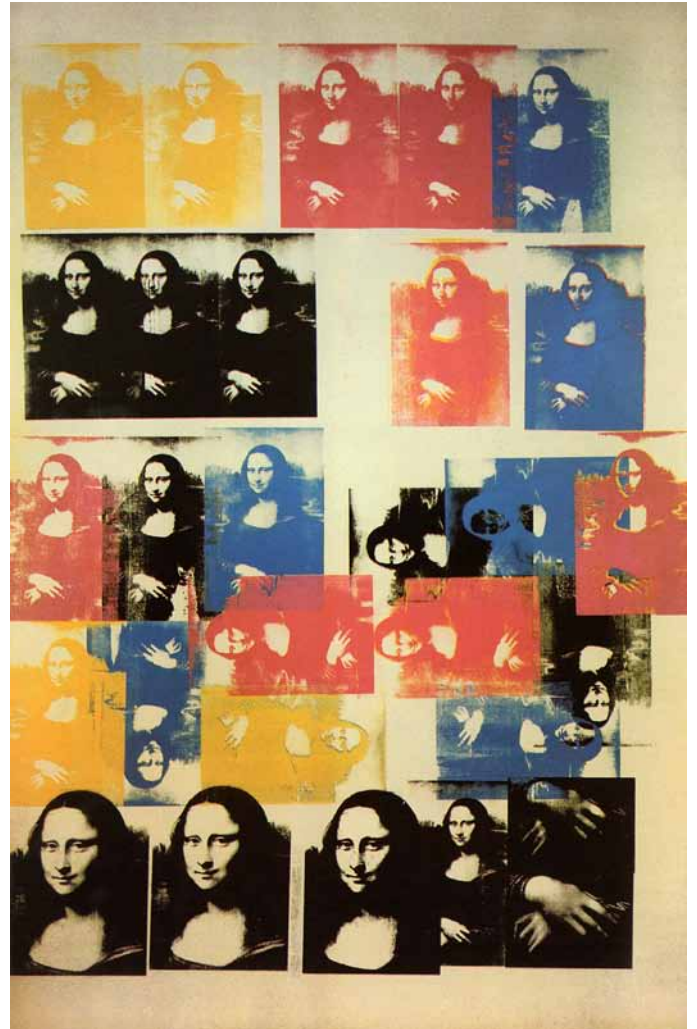
Digiaikamme puhuu mielellään tulevaisuudesta ja on elävänä siinä. Samalla se kuitenkin suhtautuu tulevaisuuteen yliolkaisesti. Digitaaliseen muotoon kerätty tieto kestää arkistointia huonosti. Kova- ja CD-levyillä, joille nyt arkistoinnissa, on lyhyt elinikä. Tämä avaa synkkiä näkymiä. Voimme mennä luoliin ja ihailla 20 000 vuotta vanhoja luolamaalauksia. Pystymme lukemaan tekstiä 2 000 vuotta vanhoista pergamenteista, istumme kirjastoissa selaamassa 200 vuotta vanhoja kirjoja. Mutta mitä omasta ajastamme jää jäljelle? Tuleeko meistä aukko ihmiskunnan historiassa?

Yhtäkkiä ajattelen maanista tarvettamme itsemme ja elämämme tallentamiseen, varmentamiseen. Ajattelen ihmisiä, jotka ottavat digikamerallaan kuvia jokaikisesta tilanteesta, vaikka eivät koskaan tee otoksistaan paperikuvia. Bloggaajia, jotka raportoivat jokaisesta syömästään omenasta. Matkustajia, jotka soittavat junasta tai bussista vain sanoakseen: ”Moi, olen nyt täällä bussissa.” Voisiko olla niin, että alitajuisesti jo tiedämme, ettemme ole ihan täysin olemassa ja että tulevaisuus ei tule tietämään meistä mitään?

Kjell Westö, *Halkeamia, Valikoituja tekstejä 1986–2011* (2011)

Marcel Duchamp, *LHOOQ* (1919)

Andy Warhol, *Mona Lisa* (1963)

Fernando Botero, *Mona Lisa* (1978)

Maciej Urbaniec, *Cyrk (Sirkus)* (1970)